

KEEL JA KÕNE

MÄNGULINE ÕPPEMATERJAL TÄHTEDE

TUTVUSTAMISEKS 4-5 AASTASTELE.

4-5 aastaste laste tähtede tutvustamise õppematerjali koostades järgisin eeldatavaid õpitulemusi antud vanuses ja nädalateemasid meie lasteaias. Sealjuures pidasin oluliseks mängulisust ja võimalust lastel loovalt areneda.

Eesmärgiks on lastes huvi äratamine lugemise-kirjutamise ja raamatute vastu. Samuti on tore, kui neil ka tähtede nimed meelde jäävad.

Tähtede tutvustamisel kasutasin A4 suuruseid tähekaarte.

Läbi mängude innustasin lapsi ütleva tähtedele vastavaid häälikuid selgelt ja puhtalt ning leidma nende olemasolu sõnades. Et lapsel oleks kergem neid teiste seast eristada, hääldasin otsitavat häälikut rõhutades ning venitatult.

Töölehti või kirjaharjutusi saavad õpetajad ise nuputada ja välja mõelda. Toon näiteks mõned variandid:

1. Paberile on suurelt joonistatud õpitav täht. Laps värvib või teeb tähele mustri. Kevadel töölehti kokku köites saab laps oma aabitsa, millele võib soovi järgi kaaned meisterdada. Edaspidi (järgmisel aastal) saab ta sinna juurde joonistada vastava tähega algavaid esemeid-olendeid või kirjutada sõnu.

2. Õpetaja annab igale lapsele suure paberi peale joonistatud eesti tähestiku. Tähed võib teha šabloonid järgi. Iga uue tähe õppimisel leiab laps selle tähestikust üles ja värvib. Nii saab laps oma tähestiku, mille võib kleepida paksemale paberile, teha augud, panna pael külge ja riputada üles.

3. Õpetaja mõtleb välja töölehe-kirjaharjutuse, mis oleks õpitava tähe kirjutamise harjutamiseks või vastaks nädalateemale.

4. Samuti saab kasutada värvipilte või teha vastava teemalisi kunstitegevusi. Mitmes õppetegevuses on lastel võimalus valida töölehtede vahel või teha meelepärane kunstitegevus.

Näpumängud valisin M. Kuusmanni ja K. Kadapiku töövihikust „Sõbrad tähemaal“ ning E. Kalamehe raamatust „Kus mu põial?“. Mõned mängud oleme koos lastega välja mõelnud.

Paljudes õppetegevustes esitasin lastele küsimusi antud nädalateemadel, kus nad said avaldada oma mõtteid ja arvamusi ning leida lahendusi.

Osa õppetegevusi on lõimitud või saab neid lõimida teiste ainevaldkondadega (mina ja keskkond, matemaatika, kunst, liikumine, muusika).

Selle materjali järgi töötades saavad ka õpetajad olla loovad ning tegevust täiendada, lisades oma mõtteid ja ideid.

Õpetajad võivad muuta tähtede õppimise järjekorda, kohandades neid vastavalt oma lasteaia õppekavale ja nädalateemadele.

Olen ise selle õppematerjali järgi ühe aasta töötanud. Kuna tegevus oli põimitud mängudega, võtsid lapsed sellest meelsasti osa, tähenimed jäid kergemini meelde ja nad hakkasid rohkem huvi tundma raamatute ning lugemise-kirjutamise vastu.

Seda märkasid ja kinnitasid ka lapsevanemad.

Kevadeks oskasid mitmed lapsed juba lugeda ja püüdsid sõnu kirjutada. Nende lemmikpaik on lugemispesa, kus vaadatakse raamatuid, mängitakse tähemänge ja kirjutatakse „kirju“.

Laste arvamus järgi meeldis neile väga tähti õppida, eriti hääliku- ja näpumänge ning täita töölehti.

Toredat õppimist ja mängulusti kõigile, kes soovivad seda õppematerjali kasutada.

Marika Kuusmann

Tabasalu Tibutare vanemõpetaja

A TÄHT

Nädalateema: TERE MÄNGUKAASLASED.

- Eesmärgid:
1. Laps teab, et aabitsast õpitakse tähti.
  2. Laps tutvub A tähega.
  3. Laps kuuleb sõnas A häälikut.

Tegevus:

1. Lapsed saavad kahepeale ühe Karu-aabitsa. Aabitsaga tutvumine, piltide vaatlemine, tegelased raamatus. Aabits on raamat, kust saab tähti õppida. Lapsed nimetavad neile tuttavaid tähti.

2. Kas teate, kuidas Mõmmi endale aabitsa sai?

JUTUKE „KINGITUS.“

3. A TÄHE TUTVUSTAMINE. Näitame käte ja sõrmedega A tähte.

4. HÄÄLIKUMÄNG „ OTSI A HÄÄLIKUT“.

Kui lapsed kuulevad õpetaja öeldud sõnas A häälikut, siis vastavad: „Jaa.“

AABITS KARU TIGU KATI MATI MUTT ORAV JÄNES REBANE

5. NÄPUMÄNG „TERE SÕBER!“

Mõmmi kõnnib metsateel, talle tuli vastu Karu Kati.

Nad teretasid viisakalt: „Tere, tere, tere!“

Edasi tulid vastu Karu Mati, Rebase Rein ja Jänku Juta.

(Pöial on Mõmmi ja teretab kordamööda kõiki sõrmi.)

6. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Lapsel on kolm pabeririba (2 pikemat ja 1 lühem). Ta teeb neist A tähe ja kleebib alusele. Lapsed saavad juurde joonistada Mõmmi ja tema sõpru.

O TÄHT

Nädalateema: LIIKLUS

- Eesmärgid: 1. Laps tutvub O tähega.
2. Laps kuuleb sõnas O häälikut.

Tegevus:

1. Tuletame meelde A tähte. Näitame kätega.
2. Sel nädalal räägime liiclusest. Näitan teile valgusfoori. Mis värvi tuled on? Kuidas käituda, kui fooris põleb punane (kollane, roheline) tuli? Miks? Millise kujuga on valgusfoori tuled? Täna õpime uue tähe, mis on ka ümmarguse kujuga.
3. O TÄHE TUTVUSTAMINE. Lapsed näitavad tähte kätega, sõrmedega. Teevad suure ja väikese O.

4. HÄÄLIKUMÄNG „OTSI O HÄÄLIKUT“.

Teen nööri põrandale suure O tähe. Kui laps kuuleb sõnas O häälikut, hüppab sinna sisse. Kui ei kuule, jääb väljapoole.

AUTO RATAS ROOL BUSS FOOR LAEV TRAMM TROLL RONG
LENNUK

5. MÄNG „VALGUSFOOR“.

Lapsed saavad papist roolid ning on auto- ja bussijuhid. Õpetaja näitab valgusfoori tuled värve ja lapsed vastavalt sellele, kas sõidavad või seisavad. Võib sõita ümber nööri tehtud O tähe.

6. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS.

Näit. Pildil on mõned ratasteta autod ja buss. Lapsed joonistavad sõidukitele rattad ning värvivad pildi.

I TÄHT

Nädalateema: TERVISLIK SÜGIS

- Eesmärgid:
1. Laps tutvub I tähega.
  2. Laps leiab ümbrusest I kujulisi esemeid.
  3. Laps kuuleb sõnas I häälikut.

Tegevus:

1. Kordame A ja O tähte. Näitame kätega, sõrmedega.
2. I TÄHE TUTVUSTAMINE. I on nagu kriips. Seisame ja oleme kõik ilusad sirged I tähed.
3. Leiame rühmatoast I-kujulisi esemeid. (Lapsed kõnnivad toas ringi, võtavad kätte või seisavad selle juurde.) Nimetame neid.
4. HÄÄLIKUMÄNG „OTSI I HÄÄLIKUT“.

Kui laps kuuleb sõnas I häälikut, tõstab nimetissõrme püsti.

ILM ÕUN VIHMA VIHM PORGAND PÄIKE KAPSAS SAI LEIB KURK
TOMAT RUKIS TERVIS

5. MÄNG „PÄIKE JA VIHMA“.

Kui ütlen PÄIKE, on lastel käed ülal ja mängivad sõrmedega. Kui ütlen VIHMA, siis koputavad sõrmedega lauale või põrandale.

6. Mul kasvas aias päikese ja vihmaga üks I tähe kujuline asi. Arvake ära, mis see on? Oranž mees maa all, roheline habe maa peal.

Näitan porgandit. Mida porgandist teha saab?

7. Lastel on laual rohelised ja oranžid paberiribad. Mis tähe kujulised need on?

8. KLEEPETÖÖ „PORGAND“

Ribadest tükikeste lõikamine ja aluspaberile joonistatud porgandi peale kleepimine.

L TÄHT

Nädalateema: SÜGIS AIAS JA PÖLLUL

- Eesmärgid:
1. Laps tutvub L tähega.
  2. Laps kuuleb sõnas L häälikut.
  3. Laps joonistab ussile L tähe kujulisi jalgu.

Tegevus:

1. Kordame õpitud tähti. Näitame neid kätega.
2. L TÄHE TUTVUSTAMINE. Lapsed teevad L tähti sõrmedega, istuvad põrandal.
3. HÄÄLIKUMÄNG „ OTSI L HÄÄLIKUT“

L heliseb hästi, L tähega algab palju ilusaid sõnu. L on nagu laulutäht. Kui lauldakse, siis plaksutatakse lauljale.

Kui laps kuuleb sõnas L häälikut, siis ta plaksutab, kui ei kuule, ei plaksuta.

LILL PUU LIND KARU LAUL VARES LÕOKE LIBLIKAS KONN LAPS

4. JUTUKE „LAULUVÕISTLUS“

Lapsed istuvad laua ääres ja leiavad Karuaabitsast L tähe ja „Lauluvõistluse“ jutu. Mis linnud siin on? Need on laululinnud. Aga sügisel lendavad laululinnud ära lõunamaale.

Proovime nüüd meie ka laulda. L täht kutsub endale appi tähed A, O ja I (laa-laa, lii-lii, loo-loo).

5. MÄNG „USSIMÄNG“

Väga ilus laul tuli, aga keegi tuleb meid segama. Kuulake s-s-s-s. See on ju uss. Päril suur uss. Lapsed seisavad üksteise selja taha, võtavad ümbert kinni, teevad ussi. Oi, kui palju jalgu sellel ussil on! Kuidas ta kõndida saab? Proovime koos: parem, vasak, parem... . Loeme ussi jalad kokku. Kuhu uss tahab minna? (Laste arvamused.) Äkki on pirakas kapsauss, otsib kapsaid.

6. TÖÖLEHT- KIRJAHARJUTUS.

Näit. Ma teen sellest ussist pilti. Oh, mis lugu, jalgu ei jäänudki peale. Aga L tähed tulevad meile appi ussile jalgu joonistama, et ta saaks jälle kõndida.

Õpetaja joonistab paberile 7-8 ringi üksteise kõrvale. Lapsed joonistavad esimesest ringist ussi pea, teistele teevad L-kujulised jalad.

KORDAMINE

Nädalateema: MINA JA MINU PERE

Eesmärgid: 1. Laps nimetab tuttavaid tähti.

2. Laps leiab tuttavate häälikute asukoha lihtsamates sõnades.

Tegevus:

1. Kordame seni õpitud tähti.

2. MÄNG „PUUTETÄHED“

Lapsed on paarides. Üks on kõhuli, teine kükitab tema kõrval ja joonistab tema seljale tähti, mida ette näitan. Esimene arvab, mis täht talle seljale joonistati. Pärast vahetavad kohad.

3. HÄÄLIKUMÄNG „MIS HÄÄLIK SEE ON?“

Kuula, mis häälikuga sõna algab, millise häälikuga lõpeb? - ISA

Kuula, mis häälikuga sõna lõpeb? - EMA

Mis häälikuga sõna algab? - LAPS

Mis häälikuga sõna algab? – ONU

Mis häälikuga sõna lõpeb? – TÄDI

Õpetaja hääldab otsitavat häälikut rõhutatult ja venitades. Lapsed ütlevad või näitavad sõrmedega, kätega otsitavat häälikut.

4. NÄPUMÄNG „PEREKOND“

(vt. „Sõbrad tähemaal“ või „Kus mu põial?“)

5. Teeme värvipliatsitega AI. Millal laps AI-AI ütleb?

Teeme koos sõrmedega OI. Millal ema ja isa OI-OI ütlevad?

6. TÖÖLEHT - KIRJAHARJUTUS.

Näit. Värvipiltide värvimine.

E TÄHT

Nädalateema: KODU JA KODUSED TOIMETUSED

- Eesmärgid: 1. Laps tutvub E tähega.
2. Laps kuuleb sõnas E häälikut.

Tegevus:

1. Tuletame meelde eelnevalt õpitud tähti.
2. E TÄHE TUTVUSTAMINE. Kuidas saame tähte näidata oma kehaga? Näit. istuli, võtame käed appi.
3. HÄÄLIKUMÄNG „OTSI E HÄÄLIKUT“
Lapsed istuvad vaibal, kui E häälikut kuulevad, tõstavad jala püsti.
EMA ISA ÕDE ONU PERE TERE KODU POEG VEND TÖÖ UKS
AKEN LEHT
4. MÄNG „EI VÕI JA“
Kui paneme E tähe kõrvale I, saame EI. Millal ütleme EI?
Lastel on käes sügislehed. Õpetaja esitab küsimusi. Küsimused ei ole niivõrd teadmistega seotud, kui tähelepanu ja väikese naljaga. Kui vastus on õige, lehvitavad lapsed lehekestega, kui vale, ei lehvita.
Kas praegu on sügis? Ja.
Kas täna tuleb jõuluvana? Ei.
Kas majadel on ukсед? Ja.
Kas prügi pannakse külmkappi? Ei.
Kas õuest tülles tuleb jalgu pühkida? Ja.
Kas televiisorit vaadatakse voodi all? Ei.
Kas lasteaeda tülles peab tere ütlema? Ja.
Kas laps peab ise oma mänguasjad ära koristama? Ja.
Kas vannitoas mängitakse palli? Ei.
Kas ema ja isa sõna peab kuulama? Ja.
5. NÄPUMÄNG „RÄNDURMEES“
(„Sõbrad tähemaal“, „Kus mu põial?“)
6. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS
Näit. Paberilehel on palju tähti. Ülesandeks on leida kõik E tähed ja värvida need.

N TÄHT

Nädalateema: MINU LASTEAED

- Eesmärgid: 1. Laps tutvub N tähega.
2. Laps kuuleb sõnas N häälikut.

Tegevus:

1. Kordame õpitud tähti.
2. N TÄHE TUTVUSTAMINE. Kas üksinda saab N tähte näidata, aga kahekesi? (Kaks last seisavad kõrvuti, ühel on käed all, teine laps ulatab talle käe.)
3. HÄÄLIKUMÄNG „OTSI N HÄÄLIKUT“
Proovisin siia koti sisse leida rühmast asju, mille nimes on N. Vaatame koos, kas ma leidsin õigesti.
Kaks lauda, ühe laua peale panen N tähekaardi. Lapsed võtavad kordamööda kotist asju. Kui nimes on N, paneb laps eseme selle laua peale. Kui ei ole, siis teise laua peale.
NUKK KRAANA NIIT AUTO PINTSEL KOER KINNAS KLOTS PALL
TANGID HANI TASS ÕUN KANN
(võib võrrelda, millisel laual on rohkem või vähem asju)
4. Kui lapsed tulevad hommikul rõõmsalt lasteaeda, siis nad naeratavad. Kui tuju on halb ja meel kurb, siis nutavad.
Näitan lastele sõnakaarte NAER ja NUTT. Mõlemad sõnad algavad N tähega.
Arutlev vestlus: Millal ja miks lapsed naeravad? Millal nutavad? Mida teha, et lapsed ei nutaks?
5. VANASÕNA: NAER ON TERVISEKS.
6. MÄNG „LÕBUS NAER“
Viskame õhupalli õhku ja naerame niikaua kuni pall maad puudutab.
7. JOONISTAMINE VÕI VOOLIMINE
Näit. Lapsed joonistavad (voolivad) ühe naljaka asja või tegelase ja tutvustavad seda rühmakaaslastele.

M TÄHT

Nädala teema: ELUKUTSED

- Eesmärgid:
1. Laps tutvub M tähega.
  2. Laps kuuleb sõnas M häälikut.
  3. Laps joonistab kampsunile sakilist mustrit.

Tegevus:

1. Kordame õpitud tähti.
2. M TÄHE TUTVUSTAMINE. Kuidas saame M tähte näidata? Võtame sõbra abiks.
3. Näitan lastele sõnakaarti EMA. Kas siin on M, kus? Proovime lugeda seda sõna. Aga ma tean veel kedagi, kelle nimes on kolm M tähte. Näitan sõnakaarti MEMM. Kes on memm?
4. HÄÄLIKUMÄNG „OTSI M HÄÄLIKUT“
Kes elab Karu-aabitsas ja kelle nimes on ka mitu M-i? MÕMMI. Nüüd oleme ise mängult Mõmmid. Ma ütlen teile sõnu ja kui te kuulete neis M-i, siis mõmisete mõmm-mõmm-mõmm. Kui ei kuule, siis on Mõmmidel suud lukus ja raputavad pead.
EMA MEMM ISA MAA ARST MÜÜJA TÖÖ KOMM MESI EHITAJA
ÕMBLEJA AMET
5. Mis on amet? Laste arvamused.
6. MÄNG „MOORAMAA MEES“ – ametitest
(Raamatust „Mängime neid mängu“)
Ühed lapsed näitavad tööd, teised arvavad ära.
7. Läheme laua äärde ja teeme oma värvipliiatsitest M tähe.
8. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS
Oi, memm on meile ilusad ühevärvilised kampsunid kudunud. Memm on kuduja. Aga kampsunid tulevad veel ilusamad kui me neile siki-sakilised mustrid joonistame. M tähed tulevad meile appi ja õpetavad sik-sakke tegema.
(Joonistatud või paberist väljalõigatud kampsunile teevad lapsed värvilisi sakilisi mustreid.)

T TÄHT

Nädalateema: ISAD JA VAN AISAD

- Eesmärgid:
1. Laps tutvub T tähega.
  2. Laps kuuleb sõnas T häälikut.
  3. Laps joonistab mööda punktiiri.

Tegevus:

1. Kordame kõiki õpitud tähti.
2. T TÄHE TUTVUSTAMINE. Teeme sõrmedega, kätega, kehaga T tähe.
3. T täht on tugev nagu meie isad ja vanaisadki, kelle iseloomustamiseks on palju T-ga algavaid sõnu.

Näitan sõnakaarte, et lapsed saaksid veenduda:

TORE TUBLI TÖÖKAS TUGEV TARK TÕSINE TOIMEKAS TRAGI

Paneme sõnad nätsuga tahvli külge.

4. Sõna TUJU algab ka T-ga. Ka issidel, nagu sinulgi on tuju vahel hea ja rõõmus, vahel halb ja kurb.

Millal on sinu issi tuju hea ja rõõmus?

Millal kurb ja halb?

Mida sa teed, et issi tuju jälle heaks läheks?

5. ÕPPEMÄNG „ISA TÖÖRIISTAD“

Mis see on? Mida sellega tehakse?

(haamer, kruvikeeraja, tangid, saag, torutangid, viil, puur, drell, nael, kruvi, naaskel)

6. TÖÖLEHT-KIRJAHARJUTUS

Näit. Teeme värvipliiatsitega T tähe.

Milline isa tööriist sarnaneb T tähele? Haamer

Haamri joonistamine mööda punktiiri. Värvipildi värvimine.

U TÄHT

Nädalateema: TALV LINNU - JA LOOMARIIGIS

Eesmärgid: 1. Laps tutvub U tähega.

2. Laps oskab kuulnud häälikute järgi sõna kokku öelda.

3. Laps joonistab oma mõeldud loovjutu järgi.

Tegevus:

1. Kordame kõiki õpitud tähti.

2. U TÄHE TUTVUSTAMINE. Teeme sõrmedega väikese U, kätega suure U.

3. HÄÄLIMISHARJUTUS U HÄÄLIKULE.

Nüüd ma ütlen sulle häälikhaaval sõnu ja sina arva ära, mis sõna see on.

PUU LUMI KARU USS TUUL LINNUKE URG JÄNKU UNI PUTUKAS

Mis sõna sul meelde jäi? Kas kuuled selles U häälikut? (Küsin kordamööda, et kõik lapsed saaksid vastata.

Lisaks võib vestelda, kuidas veedavad oma talve karu, uss, linnuke, jänku, putukas. Kes elab urus? jne.)

4. MÄNG „PEITUSEMÄNG“

Millal hüütakse UU? Kui peitust mängitakse. Kuulake, keegi hüüabki UU. See on ju jänku Uku hääli. Otsime ta ülesse. (Lapsed otsivad mängujänkut.)

Jänku Uku hakkab lastega peitust mängima. Jänku peidetakse rühmatuppa ja lapsed otsivad. Võib mängida mitu korda. Peitjateks korraga 1-3 last. Teised hüüavad otsides: UU-UU.

5. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Paberile on joonistatud jänku, mõned puud ja põõsad. Jänku (laps pliiatsiga) jookseb oma loovjutu järgi puude ja põõsaste vahel ning otsib peidust kadunud sõpru.

(Lapse loovjutt näiteks: Jooksen, vaatan siia kuuse taha, ei ole, nüüd otsin selle põõsa tagant jne. Õpetaja võiks algul oma töölehel ette näidata, siis on lastel kergem ülesannet täita.)

O JA U TÄHED

KORDAMINE

- Eesmärgid: 1. Laps nimetab O ja U tähte.
2. Laps eristab sõnas O ja U häälikut, hääldades neid selgelt.

Tegevus:

1. Loen jutukest „Orav ja tuul“

(Lugemik-õpik 2. klassile 2. osa 1982)

Arutlev vestlus jutu põhjal.

2. Näitan O ja U tähekaarte. Lapsed ütlevad tähtede nimed ja näitavad sõrmedega.

Lapsed hääldavad selgelt vaheldumisi O ja U.

3. HÄÄLIKUMÄNG „KAS O VÕI U?“

Õpetaja ütleb sõnu ja vastavalt, kas sõnas on O või U, näitavad lapsed kätega seda tähte.

PUU ORAV PESA TUUL POEG PUHUS LEHT SUUR OKS KURI TORE
SOE KUUSK

4. NÄPUMÄNG – HÄÄLDAMISHARJUTUS „ORAV JA TUUL“

„Uh-huu, uh-huu, olen kuri tuisutuul.

Liigutan puid ja murran oksid.

Oota orav, küll su kätte saan.“

Orav aga ronib oma sooja pesa peitu

ja ei karda kurja tuult.

(Õpetaja ja lapsed mõtlevad vastavalt tekstile välja liigutused.)

5. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Paberi keskel on ring (orava pesa). Tuul puhub ümber pesa (joonistada katkematu joonega ümber pesa ringe). Kui tuul ära läheb, tuleb orav pesast välja vaatama (laps joonistab pesa avasse orava).

S TÄHT

Nädalateema: VANA AJA LOOD

Eesmärgid: 1. Laps tutvub S tähega.

2. Laps kuuleb sõnade lõpus S häälikut.

Tegevus:

1. Kordame õpitud tähtede nimesid.

2. Jutustan lastele eesti rahvajutu „LÕPUTA LUGU“.

Üks mees läks metsa, ehitas maja, tõrvas katuse ära. Vares lendas katusele, saba jäi kinni. Tõmbas saba lahti, nokk jäi kinni ... Ja nii edasi.

Lapsed, mis te arvate, kuidas lugu lõppes?

3. Kuulake, mis häälikuga need sõnad lõpevad.

ÜKS MEES LÄKS METS EHITAS TÕRVAS KATUS VARES TÕMBAS

Lapsed kordavad neid sõnu järele.

4. S TÄHE TUTVUSTAMINE.

S on nagu uss. Näitame kätega, kuidas uss roomab.

5. LOOVMÄNG „KAKS USSI“

(Lastel on sokid või kindad mõlema käe otsas.)

Näit. A: Tere, mina olen uss Siisi. Mis sinu nimi on?

B: Tere, mina olen uss Suusi. Saame sõpradeks.

A: Kuhu sa lähed? Mina lähen seenele.

B: Seened on paksu lume all.

A: Siis lähen sügavale sambla sisse magama.

B: Tulen sinuga kaasa. Magame koos.

(Mängu võib korrata. Kasutada ka laste poolt mõeldud teksti.)

6. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. „Ussid võimlevad“

Enne kui ussid ennast kägarasse rõngaks keeravad ja sügavasse talveunne jäävad, teevad nad võimlemisharjutusi. Ka lapsed matkivad usside võimlemist.

Joonistamine mööda punktiiri (laineline, sakiline), mis on usside seljal. Ussid erinevates kehaasendites.

Värvida pilt.

P TÄHT

Nädalateema: PÄKAPIKUNÄDAL

Eesmärgid: 1. Laps tutvub P tähega.

2. Laps kuuleb P häälikut sõna alguses.

Tegevus:

1. Kordame õpitud tähti.

2. Ütlen sõnu. Lapsed kordavad järele ja arvavad, millist häälikut nad sõna alguses kuulevad.

PUU PÄIKE POOD PÜKSID PUNANE PLUUS PISIKE PÄKAPIKK

Kes märkas, kas kõik sõnad algasid ühesuguse häälikuga, millisega?

3. P TÄHE TUTVUSTAMINE. Oleme ise ka P tähed ja seisame, üks käsi on puusas.

4. PEITUSEMÄNG „OTSI PÄKAPIKKU“

Meile lubas täna külla tulla päkapikk Pepe. Kus ta siis on? Äkki on peidus, sest Pepele meeldib väga ennast ära peita. Otsime ta üles. (Leiavadki.)

5. Päkapikk jutustab või loeb päkapiku loo „Jõulujuttude kuldraamatust“ („Väike päkapikk“ M.Seppel-Lepasaar)

6. MÄNG „PÄKAPIKUMÄNG“

Iga laps paneb ühe oma sussi enda tooli peale. Nüüd annab õpetaja igale lapsele ühe kommi. Lapsed on mängult päkapikud. Paneme endile ka P-ga algavad päkapikunimed, nagu Paula, Peep, Priidu, Piret, Pille, Pärtel jne. „Öösel“ aga peavad nad vaikselt hiilides kellegi lapse (mitte oma) sussi sisse kommi viima. Kui seal on juba komm, paneb teise lapse sussi sisse. Oluline on vaikus, et keegi ei kuule, kuidas päkapikud toimetavad. Siis hiilivad lapsed vaikselt vaibale tagasi ja mängivad magamist. „Hommikul“ on nad lapsed, tõusevad üles ja lähevad oma sussi sisse vaatama ning seal ootab igaüht üllatus.

7. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. „Päkapiku öötöö“

Paberile on joonistatud päkapikk ja 5-6 erinevat sussi. Päkapikk liigub mööda punktiiri susside juurde. Võib joonistada sussist välja paistma kommi.

Värvida pilt.

V TÄHT

Nädalateema: AEG JA RUUM

Eesmärgid: 1. Laps tutvub V tähega.

2. Laps leiab sõnas V hääliku ja tähe.

3. Laps mõistab, mis on ööpäev ja teab selle erinevaid osi.

Tegevus:

1. Kordame kõiki õpitud tähti.

2. V TÄHE TUTVUSTAMINE. Teeme kätega suure V (isa), peopesadega keskmise (ema), mõlema käe 2 ja 3 sõrmega kaks väikest V-d (lapsed).

3. Vaatleme ja uurime seinal olevat piilupardi aastarongi.

Aastaajad: TALV, KEVAD, SUVI, SÜGIS.

Kus kuulsime, nägime V tähte? Kus ei olnud? Millistes kuudes näeme V tähte?
VEEBRUAR, NOVEMBER

4. Nädalapäevad.

Näitan ja kinnitan õiges järjekorras seinalle sedelid, kuhu on kirjutatud
ESMASPÄEV   TEISIPÄEV   KOLMAPÄEV   NELJAPÄEV   REEDE
LAUPÄEV   PÜHAPÄEV

(puhkepäevad punasega)

Millise tähega need sõnad algavad, lõpevad?

5. Ööpäeva mõiste.

Iga päeva vahel on öö. Päev ja öö kokku ongi ööpäev.

6. MÄNG „ÖÖPÄEV“

Iga laps võtab padja ja leiab sellega ruumis oma koha, kodu. Kõik lapsed saavad papist lõigatud võtmed. Mis häälikuga algab VÕTI?

On öö. Lapsed magavad mängult. Hommikul heliseb äratuskell (telefon). Lapsed ärkavad hommikul. (Laulumäng „Hommikul rõõmsalt ärkan ma ...“) Siis keeravad ukse lukku ja lähevad lasteaeda. On päev. Tegevused lasteaias. Laulu saatel ja matkides ka päevased ja õhtused tegevused. Õhtul lähevad koju. Keeravad ukse lukust lahti. Teevad õhtuseid tegevusi ja lähevad magama. On öö. (Mängida 2 korda.)

7. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Võtmele oma nime kirjutamine.

K TÄHT

Nädalateema: KÜLMALE MAALE

Eesmärgid: 1. Laps tutvub K tähega.

2. Laps eristab K häälikut sõna alguses.

3. Laps joonistab mööda punktiiri erineva suuruse ja kõrgusega sakilisi jooni.

Tegevus:

1. Kordame õpitud tähtede nimesid.

2. K TÄHE TUTVUSTAMINE. Ütleme hääleta. Teeme kehaga.

3. HÄÄLIKUMÄNG „K SÕNA ALGUSES“

Mul on kaasas KOTT, milles on erinevad asjad, mis korjasin mänguasjade riiulilt ja nukunurgast ning kaks korvi. Ühte korvi korjame K-ga algavaid asju, teise neid, mis ei alga K-ga. Ühe korvi juurde panem K tähekaardi.

KLOTS KURK AUTO KALA ÕUN KAHVEL KOER MEES KASS KAUSS APELSIN
SALAT KOOK LÕVI KAAMEL

Kui laps paneb õigesti, siis teised plaksutavad talle.

4. MÕISTATUS KARUST. Suur loom, elab metsas, pruuni värvi, talvel magab oma koopas.

MÕISTATUS JÄÄKARUST. Meie pruunkaru sarnane, aga elab põhjamaal, valget värvi ja talvel ei maga.

5. MÄNG „KOP-KOP, KAS JÄÄKARU ON KODUS?“

Üks laps seisab seina ääres, silmad kinni soetud. Teised lapsed tulevad järjekorras tema selja taha, koputavad ja küsivad:

Kop-kop, kas jääkaru on kodus? Vastus: Ei ole.

Kuhu ta läks? Vastus: Läks hülgepoistele külla.

Kui kaugemale? Nt. Vastus: 5 sammu siit. (Küsija astub 5 sammu ja jääb seisma.)

Nii käivad kõik lapsed kordamööda. Siis läheb vastaja, silmad kinni, puudutab kedagi ja arvab ära, kes see on. (Võimalik mängida ka 2-3 gruppi korraga, olenevalt laste arvust. Sel juhul kasutada erinevaid seinu või uksi.)

6. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS:

Näit. Jääkaru pilt ja punktiiriga tehtud erineva kõrguse ja suurusega jäämäed, millest jääkaru hakkab üle ronima.

R TÄHT

Nädalateema: SOOJALE MAALE

Eesmärgid: 1. Laps tutvub R tähega.

2. Laps kuuleb sõnas R häälikut.

3. Laps leiab sõnas R tähe.

4. Laps koostab lause, vastates küsimusele mida teeb.

Tegevus:

1. Kordame õpitud tähti.

2. R TÄHE TUTVUSTAMINE. Teeme kehaga R –i.

3. HÄÄLIKUMÄNG „KAS KUULED R HÄÄLIKUT?“

Lapsed on mängult papagoid ja kordavad järgi sõnu, milles kuulevad R häälikut, teisi sõnu ei korda. R häälikut võib öelda pikalt ja põrisevalt, ka lapsed kordavad nii sõna.

TIIGER SEBRA LÕVI KROKODILL KAAMEL NINASARVIK JÕEHOBU
KAELKIRJAK PANTER ELEVANT KÄNGURU AAFRIKA

4. ÕPPEMÄNG „MIDA TEEB?“

Õpetajal on karbis vm üllatusmunade lõunamaa tegelased (lõvid, jõehobud, elevandid jt). Otsida tegevustega loomad. Laps võtab ühe looma ja ütleb, mida ta teeb. Näit. lõvi mängib trummi, jõehobu sööb jäätist jne.

5. MÄNG „LÕVIPERE“

Millist häält lõvi teeb? Urr-urr ...

Isalõvi, emalõvi, lõvilapsed. Matkime erinevaid häälekõrgusi. Kui lõvidel on hea tuju või kui nad on näljased ja kurjad – erinevad hääletoonid ja näoilmed, kehahoiakud. Lapsed saavad erinevaid emotsioone juurde lisada.

6. NÄPU – JA KEHAMÄNG „LÕVIJAHT“

(vt. „Sõbrad tähemaal“)

7. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Lõunamaa loomade pildid, nimed all. Lapsed leiavad nimedest R tähed ja teevad ringid ümber. Värvivad loomad, samuti võivad loomi juurde joonistada.

KORDAMINE

Nädalateema: TALISPORT

Eesmärgid: 1. Laps nimetab õpitud tähti.

2. Laps leiab kuulnud häälikule vastava tähe.

Tegevus:

1. Tähtede kordamine.

Põrandal on valgest papist „lumepallid“, mille tagaküljel on õpitud tähed. Iga laps võtab ühe lumepalli kätte. Üheskoos moodustatakse suur „lumepall“.

Kordamööda lapsed näitavad ja ütlevad, mis täht tema pallil on.

2. HÄÄLIKUMÄNG „ARVA SÕNA JA LEIA SOBIV TÄHT“

Õpetaja ütleb talvega seotud sõnu häälides ja lapsed arvavad ära sõna.

Õpetaja häälib sõna aeglaselt uuesti. Kui sõnas on see täht, mis lapse pallil, tõstab ta selle üles.

KELK SUUSAD UISUD LUMEPALL HANG SPORT TERVIS JÄNES JOPE MÜTS
(NB! Ülesanne oli päris raske, kuid aeglaselt tehes ja abistades tuldi toime.)

3. „Lumepallide“ viskamine korvi.

4. MÄNG „SUUSATA OMA KOHALE“

(Mängu „Heeringas“ põhimõttel.)

Lapsed seisavad laudadele kõige kaugema seina ääres. Märkuande peale hakkavad nad „suusatama“ laua äärde oma kohtadele. Õpetaja seisab laudade juures, seljaga laste poole ja ütleb: „Üks, kaks, kolm lumepall“. Seejärel pöörduv ta ümber ja lapsed peavad seisma jääma. Kui keegi liigutab, alustab uuesti.

5. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. „Laps suusarajal“

Paberile on joonistatud suusataja ja lumepallid tähtedega T – A - L - I - S - P - O - R - T. Lumepallid on laiali mööda paberit. Õpetaja koostab loovjutukese.

Näit. Mati suusatab T tähe juurde. Lapsed peavad leidma T tähe ja liikuma pliitsiga suusataja juurest T täheni. Nüüd otsustas ta A tähele külla minna. Lapsed liiguvad pliitsiga A tähe juurde. Edasi tähed L-I-S-P-O-R-T. Kas keegi oskab lugeda, mis sõna kokku saime?

J TÄHT

Nädalateema: OHUD MEIE ÜMBER

Eesmärgid: 1. Laps tutvub J tähega.

2. Laps ütleb häälimise järgi sõna.
3. Laps eristab ohtlikke asju ohututest.
4. Laps joonistab J tähte.

Tegevus:

1. Kordame õpitud tähti.

2. J TÄHE TUTVUSTAMINE. Püüame näidata käte ja sõrmedega.

3. TÄHE- JA HÄÄLIKUMÄNG „OHTLIK VÕI OHUTU“

Sedelid sõnadega, laual tagurpidi. Lapsed kordamööda võtavad. Õpetaja loeb tähthaaval ette, lapsed ütlevad sõna kokku. Jätame sõnad õigetpidi lauale.

(Lapsed, kes oskavad juba lugeda, teevad seda koos õpetajaga.)

JUUST JÄÄTIS JÄÄKARU JÕEHOBU JÄNES JAHIMEES JAAGUAR JOPE JÄRV
JÕGI JOOK JUUKSED JONN JALGRATAS JUTULIND

Iga sõna järel arutame, kas on ohtlik või ohutu? Millal on ohtlik, millal ei ole?

Vaatame sõnade kirja pilti. Mis on neil sarnast? (Kõik algavad J tähega)

4. MÄNG „JÖKKE, KALDALE, PAATI“

Vaip on kallas, põrand jõgi. Kui õpetaja ütleb „Jökke“, seisavad lapsed põrandal. Kui „Kaldale“, siis astuvad (hüppavad) vaibale. „Paadis“ on üks jalg vaibal, teine põrandal.

5. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Piilupart sõpradega kala püüdma.

Pildil paat, milles piilupart, poiss, tüdruk, kaks hiirekest. Õnged on vees, aga konksusid ei ole.

Oi, aga kalameeste õngedel pole ju konksusid. Nii ei saa ju kala püüda. J tähed aitavad konksud teha. Lapsed joonistavad kalu ja värvivad pildi.

H TÄHT

Nädalateema: SÕBRANÄDAL

Eesmärgid: 1. Laps tutvub H tähega.

2. Laps hääldab sõnas H häälikut selgelt.
3. Laps ühendab ühesugused tähed joonega.

Tegevus:

1. Eeltöö tegevusele: asetan enne tegevust padjad vaibale nii, et kaks patja on kõrvuti. Lapsed valivad koos sõbraga padjad ja istuvad.
2. Kordame õpitud tähtede nimesid.
3. H TÄHE TUTVUSTAMINE. Kuidas saame seda koos sõbraga näidata?
4. TÄHEMÄNG „ARVA ÄRA?“

Võta sõbra käsi oma peo peale. Kas käsi on soe või külm? Kare või pehme? Loe, mitu sõrme on sõbra ühel käel, teisel käel. Sõber paneb silmad kinni. Joonista oma sõrmega sõbra käeseljale tähti. Sõber arvab ära. Seejärel vahetage osad.

Mis tunne sul oli, kui sõber sinu kätt hoidis?

Mis tunne oli sõbra kätt hoida?

5. NALJAJUTT.

Et sõpradel hea tuju oleks, räägin teile ühe naljaloo.

Jänesel on pikad kõrvad, pikad kõrvad jänesel. Kas sa tead seda lugu? Ei tea. Kuula siis. Jänesel on pikad kõrvad, pikad kõrvad jänesel. Kas tead seda lugu? Ei tea. No kuula siis.

(Võib rääkida nii kaua, kuni lapsed protestima hakkavad, et nad on seda lugu juba kuulnud.)

6. NÄPUMÄNG „SÖRMED NAERAVAD“

H on ka naerutäht.

Üks sõrm naeris mh-mh-mhh, teine tegi eh-eh-hee,
kolmas kostis oh-oh-hoo, neljas naeris ah-ah-haa,
viies itsitas ih-ih-ih-ih-hii.

(Tõstame kordamööda mõlema käe näppe.)

7. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Paberile on kirjutatud segamini õpitud tähti, kõiki kaks. Lapsed ühendavad joonega ühesugused tähed ehk tähed leiavad endile samasugused sõbrad.

KORDAMINE

Nädalateema: MINU KODUKOHT JA KODUMAA

Eesmärgid: 1. Laps nimetab õpitud tähti.

2. Laps kirjeldab vaadeldavat eset.
3. Laps leiab kuulmise järgi heli tekitava eseme.

Tegevus:

1. MÄNG „KINGAPOOD“

Lapsed võtavad kingad jalast ja panevad ritta. Üks laps on müüja. Tuleb ostja ja kirjeldab oma kingi, mis värvi, erinevad detailid jms. Müüja leiab vastavalt kirjeldusele kingad ja „müüb“ ostjale. Müüjad vahelduvad. Mäng kestab, kuni kõik on endale kingad ostnud.

2. MÄNG „LEIA ÕIGET VÄRVI ESEMEID“

Nüüd saame kingadega mööda Eestimaad kõndima minna.

Mida mina nägin, mis see on? Eesti lipp. Mis värvid?

Leiame ümbrusest asju, mis on: a) sinised b) mustad c) valged

3. TÄRINGUMÄNG „MIS TÄHT SEE ON?“

Vahendid: suur ümmargune paberist mängualus, mis joonitud nii paljudeks sektoriteks, kui oleme jõudnud tähti õppida (nagu lahti lõigatud tort), igale sektorile on kirjutatud üks õpitud täht. Mängunupuks on nukk Kalevipoeg. Täring.

Mängult see on Eestimaa (või kodukoht) ja Kalevipoeg läheb rändama. Laps veeretab täringut ja astub Kalevipojaga nii mitu sammu, kui täring näitab. Seejärel ütleb, millise tähe juurde jõudis. Võime nimetada ka selle tähega algavaid paiku Eestimaal ja näidata kaardil.

4. MÄNG „PEIDETUD TELEFON“

Lapsed on ukse taga ja õpetaja peidab rühma mobiiltelefoni kuhugi ära. Kui lapsed tuppä tulevad, helistab õpetaja oma telefoniga rühma telefonile. Lapsed otsivad helina järgi telefoni üles. Edasi saavad lapsed peita kordamööda.

5. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS.

Näit. Lapsed täidavad töölehti, mis on pooleli jäänud või on laps tegevuse ajal puudunud.

B TÄHT

Nädalateema: VÄRVILINE MAAILM

Eesmärgid: 1. Laps tutvub B tähega.

2. Laps eristab sõnade hääldamisel P ja B häälikut.

Tegevus:

1. Kordame kõiki õpitud tähti, viimasena P tähte.

2. MÄNG „TIBU, TIBU, ÄRA NÄITA!“

Panen igale lapsele peo sisse väikese salvrätitükikese. Hoia seda peos!

3. B TÄHE TUTVUSTAMINE .

Panen P ja B tähekaardid kõrvuti ja võrdleme. P on tugev ja B nõrk täht.

4. MÄNG – KATSE „P VÕI B“

Paneme salvrätitükikese käeseljale, suu juurde. Ütleme kordamööda P ja B.

Millal paberitükike lendab ära (P), millal ei lenda (B) ?

5. Kuulame ja ütleme B tähega sõnu hästi täpselt ja selgelt.

Mis on kollane lõunamaa puuvili? BANAAAN

Kes on väga pisike inimene ja teeb bää-bää-bää? BEEBI

Kellel on ilus valge kleidike seljas ja tantsib varvastel? BALERIIN

6. MÄNG „KUMB ON ÕIGE?“

TIBU või TIPU, HOBUNE või HOPUNE, HÜBE või HÜPE, REBANE või REPANE,

NÄBUD või NÄPUD, SÕBER või SÕPER

7. Lapsed teevad oma salvrätitükikestest pisikesed pallid ja toovad minu pihku ning ütlevad: „TIBU, TIBU, ÄRA NÄITA!“

8. Meil on täna toas ilus kirju kala, kes on endale värvilistest B tähtedest uimed teinud. Püüame ta kinni. Teeme endile ka sellised kalad.

9 .NÄPUMÄNG „SILGULAUL“

(vt. „Sõbrad tähemaal“)

10. KUNST – KLEEPETÖÖ

Näit. Laps kleebib paberist väljalõigatud kalale värvilisi B tähe kujulisi uimeid.

D TÄHT

Nädalateema: KEVADMUUSIKA

Eesmärgid: 1. Laps tutvub D tähega.

2. Laps eristab hääldamisel T ja D häälikut.

Tegevus:

1. Laulan teile ühe laulu: „KEVAD KÄES“

Juba kevad käes, juba kevad käes, on sulanud lumi ja jää.

Lilleke tärkab, linnuke ärkab, äsja sündinud tall teeb mää!

Millest ma laulsin?

Mis kevadel looduses toimub?

2. Kevad paneb linnud laulma ja lapsed ka. On ju nii?

Vaatame, kas saame tähti ka laulda.

Tähtede nimede kordamine lauldes.

3. Kevad on aastaeg, mis tuleb pärast talve. Leiame piilupardi aastaegade rongilt sõna KEVAD.

Mis tähed seal on? Lõpus on täht, mida täna õpime.

4. D TÄHE TUTVUSTAMINE. Näitame kahe käe sõrmedega.

5. MÄNG „LEPATRIINU“

Näete, isegi lepatriinu (suur punasest paberist) tuli meie laulu kuulama. See on seitsetäpp lepatriinu. Ta on huvitav veel sellepärast, et tal on täppide taga pildid, mille nimedes peidus D või T täht.

RATAS VEDUR LIND AUTO PÕDER LIND SÜDA

Lapsed tõstavad kordamööda täppe, ütlevad sõna (teised kordavad) ja koos otsustatakse kuulmise järgi, kas on T või D.

6. NÄPUMÄNG „LEPATRIINU“

Lepatriinu lenda ära,

näita, kus su kodu on? (lapsed laulavad omal viisil)

Ühe käe pöidla ja nimetissõrmega matkitakse teise käe peal lepatriinu kõndimist.

7. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Laps kirjutab joonelisele paberile oma nime ja niipalju tähti, kui oskab.

G TÄHT

Nädalateema: MUINASJUTU - JA RAAMATUNÄDAL

Eesmärgid: 1. Laps tutvub G tähega.

2. Laps eristab sõnas kuulmise järgi K ja G häälikut.

Tegevus:

1. MÄNG „RONGISÕIT“

Seisame üksteise selja taha, teeme rongi ja sõidame mängult Tähemaal tähtedele külla. Rongisõitu saadab salmike:

Tšuhha - tšuhha sõidab rong. Mitu vagunit tal on? Ütle sina, ütle ruttu!

(Laps ütleb numbri, näit. 5, siis loeme 1, 2, 3, 4, 5.

2. MÄNG „TÄHEMAAL“

Laudadel on suured tähekaardid tagurpidi (valged pooled peal). Vaatame, kes elab selle ukse taga. Lapsed tõstavad kordamööda tähti õigetpidi ja nimetavad.

Kõige lõpuks jõuame G tähe juurde. Oi, kes sina oled? Sind me veel ei tunne.

3. G TÄHE TUTVUSTAMINE.

Mina olen G täht, ma olen K tähe noorem ja nõrgem vend. Tema on tugev.

Ütleme kordamööda G ja K. Teeme kahe käe sõrmedega G tähe.

4. MÄNG „KAS G VÕI K?“

Lapsed vastavad õige sõna.

Kas maja kannab seljas TIGU või TIKU?

Kas laudas elab SIGA või SIKA?

Kas õhtul paneme voodis peale TEGI või TEKI?

Kas metsas kukub KÄGU või KÄKU?

Kas ühe jala peal seisab KURG või KURK?

Kas võileiva peal käib KURG või KURK?

5. Lastel on laual värvilised paelad. Teevad algul U, sellest O ja siis G.

6. Lapsed saavad kahepeale ühe raamatu. (Suure formaadiga A3 õhukesed raamatud, kirjutatud trükitähtedes.) Lapsed otsivad koos raamatust G tähte. Kes leiab, näitab teisele ka ja plaksutavad koos.

7. Rong vilistab, aeg tagasi sõita. Rongisõit tuttava salmikese saatel.

Miks me täna rongisõitu mängisime? Sõna RONG lõpeb ka G tähega.

Ma näitan teile ühte rongi pilti (töövihikust „Sõbrad tähemaal“). Mis on siin pildil veel G tähe kujulised? Rongirattad.

Ja nüüd sõidab igaüks mängurongiga oma mängu mängima.

KORDAMINE

Nädalateema: TEATRINÄDAL

Eesmärgid: 1. Laps nimetab sulghäälikuid (GBDKPT).

2. Laps hääldab sulghäälikuid selgelt ja täpselt.

Tegevus:

1. Täna on meil külas kolm sõpra G B D (tähekaardid).

Aga, kus on siis teie tugevad sugulased? Lapsed otsivad tähekaartide hulgast üles K P T. Mis värvi need tähed on? Rohelised.

Kas panite tähele, et me ütleme neid rohelisi tähti ilma hääleta. Proovime.

2. LEIA JA NIMETA ROHELISI TÄHTI (sulghäälikuid)

Sel nädalal on teatrinädal. Teatrit saab teha ka nukkudega.

Nukuteatris mängitakse enamasti käpiknukkudega, marionett-teatris marionettnukkudega.

Näitan sõnakaarte:

KÄPIKNUKUD MARIONETTNUKUD NÄPUNUKUD

(sulghäälikud on tehtud roheliste tähtedega)

Leiame ja nimetame rohelisi tähti.

3. NÄPUNUKUD

Mul on kaasas näpunukud. Mis te arvate, kas näpunukkudega saab suures teatris mängida? (Ei, nad on liiga väikesed.)

Lapsed võtavad karbist kordamööda näpunukke, panevad endale näpu otsa ja nimetavad neid. Seejärel teised kordavad.

SIGA REBANE TIBU HUNT KARU KOER KASS ELEVANT PÕDER TAAT EIT
POISS TÜDRUK

NB! Õpetaja jälgib, et lapsed hääldaks sulghäälikuid õigesti.

4. TEATRIMÄNG

Lapsed esinevad oma näpunukkudega kaaslastele vastavalt soovile, kas kahekesi või kolmekesi.

5. KUNSTITEGEVUS – VOOLIMINE

Näit. Lapsed voolivad oma lemmiktegelase tänasest teatrimängust.

Ö TÄHT

Nädalateema: KEVADPÜHA, LIHAVÕTTED

Eesmärgid: 1. Laps tutvub Ö tähega.

2. Laps kirjutab oma nime.

3. Laps joonistab „munale“ mustri.

Tegevus:

1. RAAMAT „ME VAATAME MUNA“.

Loen lastele ja vaatame koos pilte.

Kana muneb muna, munast tuleb tibu, tibust kasvab kana või kukk.

2. Mis häält kana teeb, kui on muna munenud? Teatab kaagutades, et munes ja kutsub muna pesast korjama.

3. MÄNG „MUNADE KORJAMINE“

Teisest toast kostabki vastav kaagutamine. Näitan lastele kana, kes niiviisi kaagutas. (Raamat „Kanaema“)

Lapsed jooksevad teise tuppa. Seal on vaiba peal paberist munad laiali.

No, kes küll munad pesast välja ajas? Aitame munad kokku korjata. (Iga laps saab ühe muna.)

Oi, aga need polegi tavalised munad. Need on tähemunad. (Iga muna teisel poolel on üks täht kirjutatud.) Laps ütleb ja näitab ka teistele, mis täht tema munal on.

4. Õ TÄHE TUTVUSTAMINE.

Mis tähe kujuline on muna? O tähe.

Mul on siin ümmargused „munakooretükid“ ja kui ma need munale üles panen, saan uue tähe. See on Õ. Iga laps saab kaks täpikest ja teeb ka Õ tähe.

5. NÄPUMÄNG „KULL TAEVAS“

(töövihik „Sõbrad tähemaal“, „Kus mu põial“)

6. KIRJAHARJUTUS + KUNST

Näit. „PÜHEDEMUNA“

Sellele poole, kus on täht, kirjutab laps oma nime. Teise poole kaunistab pühademunaks.

Ü TÄHT

Nädalateema: KEVAD AIAS JA PÖLLUL

Eesmärgid: 1. Laps tutvub Ü tähega.

2. Laps nimetab sõna algus- ja lõpuhääliku.

Tegevus:

1. MÄNG „KEVADLILLED“

Mängus võib kasutada lillepilte.

Üks laud on mängult aed ja teine põld. Jalutame „aias“ ja nimetame seal kasvavaid kevadlilli. Leiame sõnade algus- ja lõpuhäälikud.

TULP NARTSISS KROOKUS

Jalutame „metsas“ ja „põllul“ ning nimetame seal kasvavaid kevadlilli. Leiame algus- ja lõpuhäälikud.

SINILILL PAISELEHT KULLERKUPP NURMENUKK VÕILILL ÜLANE

2. Ü TÄHE TUTVUSTAMINE.

Kas saame seda tähte näidata kätega, sõrmedega?

Ü täht on nagu meie nägu ja täppideks on silmad.

Millised lilled algavad Ü tähega? Ülased.

Aga millise lille õied on sarnased Ü tähega? Tulbi õied.

3. MÄNG „AEDA, PÕLLULE, METSA“

Näit. Vaip on aed, põrand on põld või mets. (Mängu „Jõkke, kaldale“ põhimõttel.)

Kui õpetaja öeldud lill kasvab aias, hüppab laps vaibale, kui põllul või metsas, siis põrandale.

SINILILL TULP NURMENUKK KULLERKUPP NARTSISS ÜLANE KROOKUS
VÕILILL

4. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Tulpidega pilt. Joonistada tulbiõied mööda punktiiri.

KLEEPETÖÖ „TULBID“

Lõigata mööda kontuurjoont tulbi õied ja lehed ning kleepida nendest pilt.

Ä TÄHT

Nädalateema: KEVAD LINNU- JA LOOMARIIGIS

Eesmärgid: 1. Laps tutvub Ä tähega.

2. Laps kuuleb sõnas Ä häälikut.

Tegevus:

1. Kevadel on linnuemadel pesades pojad ja kui nad ei taha õhtul magama jääda, laulavad linnuemad neile unelaulu.

Mul on siin kolm unelaulu.

*VARESE unelaul:

Kraaksub väike vares kraaks-kraaks-kraaks, äigan sulle nokaga, kui sa vait ei jää.

*Pardi unelaul:

Prääksub väike piilu prääks-prääks-prääks, mis sul väänkael viga, et sa vait ei jää.

*Lapse unelaul:

Laulab lapse ema äiu-äiu-ää, emme kallis lapsuke, magama nüüd jää.

Milline unelaul sulle kõige rohkem meeldis? Miks?

Milline ei meeldinud? Miks?

2. Ä TÄHE TUTVUSTAMINE. Millisele tähele sarnaneb? Teeme käte ja sõrmedega algul A tähe, siis tõstame nimetissõrmed püsti täppideks.

3. HÄÄLIKUMÄNG „OTSI Ä HÄÄLIKUT“

Lapsed on mängult pardipojad ja kui kuulevad õpetaja öeldud sõnas Ä häälikut, teevad prääks-prääks.

KÄGU VARES PÄÄSUKE SIIL MÄND LILL JÄNES KARU MÄGER ORAV
PÄIKE

5. „LAPSE UNELAUL“ - paberile kirjutatud nii, et täishäälikud on punased, kaashäälikud sinised ja sulghäälikud rohelised. Nimetame kõik punased, sinised ja rohelised tähed. Mitu Ä tähte leiate? Ilus kirju unelaul toob lastele värvilised unenäod.

6. NÄPUMÄNG „LAPSE UNELAUL“ – lapsed mõtlevad laulule ise liigutused

7. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Mida laps unes näeb? Värvipilt „Jänes ja lill“ - jänes ja lilleõis joonistada mööda punktiiri ja värvida pilt.

Õ TÄHT

Nädalateema: TERVES KEHAS TERVE VAIM

Eesmärgid: 1. Laps tutvub Õ tähega.

2. Laps kuuleb sõnas Õ häälikut.

Tegevus:

1. Kordame tähekaartide abil kõiki õpitud tähti.

2. Üks kaart jääb üle. Miks sina nii õnnetu näoga oled? Ah sellepärast, et sa pole veel lastega tuttavaks saanud. Ära muretse, kohe teeme su tuju rõõmsaks.

3. Õ TÄHE TUTVUSTAMINE.

Kuidas seda näidata saame? Pöial ja nimetissõrm teevad O ja teise käe nimetissõrm teeb kriipsu peale. Ka lapsed annavad ise ideid.

Kuulake, mis Õ täht meile öelda tahab: Tere lapsed! Nüüd ma olen rõõmus ja õnnelik. Kui me võimleme ja oleme palju õues, siis oleme terved. Hea tervis teeb meid rõõmsaks ja õnnelikuks. Ja meil on lõbus naerunägu.

4. HÄÄLIKUMÄNG „OTSI Õ HÄÄLIKUT“

Kui laps kuuleb sõnas Õ häälikut, teeb ta naerunäo. Kui ei kuule, teeb mossis näo.

RÕÕMUS ÕUN RULA MÕMMI LILL VÕIMLEMA TERVIS LÕBUS NÄGU
SÕBER ÕNNELIK ÕNNETU

Kui sa õnnetu oled, kas saad siis naerunägu teha?

Mis sa arvad, mis teeb lapse õnnetuks?

Mis sind ja sinu peret õnnelikuks teeb?

5. LAULUMÄNG „ KUI SUL TUJU HEA“

Lisaks tuntud liigutustele, võivad ka lapsed uusi välja mõelda.

6. KUNST – VOOLIMINE

Näit. Laps voolib olendi või eseme, kes või mis teda rõõmustab. Kasutab õppeaasta jooksul omandatud voolimisvõtteid.

KORDAMINE

Nädalateema: PUTUKAD, MUTUKAD

Eesmärgid: 1. Laps nimetab kõiki õpitud tähti.

2. Laps nimetab sõna alguse- ja lõpuhäälikud.

Tegevus:

1. Jutuke. KEVAD.

Kevadkuu aprill sai läbi ja käes on maikuu. Mais algab putukatel vilgas elu ja tähtis töö. Mis tööd nad teevad?

Lepatriinud on aednike abilised. Nad puhastavad lilli ja teisi taimi kahjulike putukate munadest ja lehetäidest. Mesilased hakkavad usinalt õielt õiele lendama ja mett koguma. Sipelgatel algab kiire ehitustöö. Nad veavad okkaid ja kõrrekesi, et pesa suuremaks ning kõrgemaks ehitada. Liblikaid kutsutakse õhu õiteks, sest nad pakuvad inimestele lihtsalt silmailu.

2. HÄÄLIMINE „LEIA ALGUS - JA LÕPUHÄÄLIK“

Millised sõnad teile jutust meelde jäid? Leiame nende algus- ja lõpuhäälikud?

KEVAD APRILL MAI TÖÖ LILL PUTUKAS LEPATRIINU MESILANE SIPELGAS
LIBLIKAS PESA ÕIS

3. TÄHEMÄNG „LILLELT LILLELE“

Põrandal on laiali paberist värvilised lilleõied. Iga õie teisel pool on üks täht.

Mänguvahenditeks on veel väikesed mänguputukad: lepatriinu, liblikas, mesilane.

Laps valib soovitud putuka ja lendab ühe lille peale. Pöörab lille ümber ja ütleb, mis täht seal oli. Putukas jääb sellele lillele kuni teine laps temaga edasi „lendab“. Nii toimivad lapsed kordamööda. Mäng jätkub kuni kõik lilled on teistpidi pööratud.

4. NÄPUMÄNG „LIBLIKAS“

Liblikas, liblikas, kirjutiib, tuul su aasale kaasa viib,
lillelt lillele lendama, aasalt aasale rändama.

Head teed, liblikas! (laste mõeldud liigutused)

5. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Lapsel valida kahe töölehe vahel. Ühel on lepatriinu, kellele saab täppe teha ja värvida. Teisel liblikas, kelle tiibadele mustrit joonistada.

KORDAMINE

Nädalateema: KODULOOMAD

Eesmärgid: 1. Laps leiab pildi juurde õige sõna.

2. Laps joonistab kassipoja (kutsika) teekonna toidukausini.

Tegevus:

1. Meil on külas väike kutsikas, kes on väga vallatu ja tahab mängida.

2. MÕISTATAMISMÄNG „KES SEE ON?“

Õpetaja kirjeldab üht looma ja lapsed arvavad ära.

Ku-ku-kutsikas ronis kuudi katusele, keda ta sealt nägi?

*Ta nägi ühte suurt valge- ja mustakirjut looma, kes annab piima. (Lehm.)

*Nüüd näeb ta üht suurt pruuni looma, kes on kõige tugevam koduloom ja temaga saab sõita. (Hobune.)

*Ta näeb kodulooma, kel on valge vill seljas ja tal on tallekesed. (Lammas.)

*Oi, nüüd näeb roosat looma, kes sööb künast ja matsutab valjusti. (Siga.)

*Veel näeb ta väikest hallivöödilist loomakest, kes kõnnib tasakesi oma piimakausi poole. (Kass.)

Ei tea, kas ta on isakass või emakass või kassipoeg. Millist häält ta teeb? Millist häält teevad teised?

3. HÄÄLIKU- JA TÄHEMÄNG „LEIA ÕIGE SÕNA“

Õpetajal on pandud lauale või tahvlile koduloomade pildid. Samuti sildid sõnadega LEHM, HOBUNE, KOER, KASS, LAMMAS, SIGA.

Häälime piltide järgi näit. K-O-E-R

Nüüd vaatame, kas leiame selliste tähtedega sildi. Asetame sõna õige looma pildi juurde.

Õpetajal on veel sildid sõnadega KIISU, KUTSU, NOTSU, SUKSU, VISSI, TALLEKE.

Need on loomade hellitusnimed. Loeme koos tähti ja asetame ka need õigete piltide juurde.

Kas teil on ka hellitusnimed, kuidas emme ja issi teid vahel kutsuvad?

4. NÄPUMÄNG „KIISUEMA KEETIS PUTRU“

(vt. Töövihik „Sõbrad tähemaal“)

5. TÖÖLEHT – KIRJAHARJUTUS

Näit. Valikuvõimalus. Kassipoeg (kutsikas) otsib oma toidukaussi ehk missugune tee viib tema toidukausini.

KEVADINE JALUTUSKÄIK METSAS.

Eesmärgid: 1. Laps proovib ise sõnu häällida.

2. Laps teeb oksakestest oma nime esitähe.

3. Laps teab, mis on kuusik ja kaasik.

Tegevus:

Jalutuskäik toimub meie tuttavas metsas, kus käime aastaringselt looduse muutumist vaatlemas.

Meie peatuspunktid:

1. (Metsaserval suure paju juures.) Tere proua Paju! Kuidas elate? Lapsed, millise häälikuga algab sõna PAJU, lõpeb?

Proovime täna koos ka ise häälida: P-A-J-U

2. Siin voolab oja, läheme üle silla. Häälime O-J-A, S-I-L-D

3. Mis puud siin kasvavad? Kuused. Häälime sõna KUUSK. Mets, kus kasvab palju kuuski on kuusik.

4. Linnulaulu kuulamise koht. Häälime sõnu LAUL ja LIND. Laulame meie ka linnukestele ühe kevadlaulu.

5. (Suure kase juures.) Tere proua Kask. Lapsed, häälime sõna KASK. Siin kasvab palju kaski, see on kaasik.

6. MÄNGULINE TEGEVUS.

Oleme kaasikus, kus igal lapsel on oma saladuste puu, kellele saavad oma saladused rääkida, puud paitada ning kallistada.

7. MÄNG „EI VÕI JA“.

Ühel pool teerada on JA, teisel pool EI. Õpetaja esitab küsimusi ja lapsed hüppavad olenevalt vastusele õigele poole teerada.

Kas praegu on kevad? Ja.

Kas sõna METS algab S tähega? Ei. Algab M, lõpeb S.

Kas sõna PAJU lõpeb U tähega? Ja.

Kas kuusemets on kaasik? Ei, kuusik. Kasemets on kaasik.

Kas varesed kraaksuvad? Ja.

Kas jänestel on pesa puu otsas? Ei. Oravatel on.

Kas sulle meeldib metsas jalutada?

8. TÄHE TEGEMINE.

Siin on maas palju väikesi kuivanud oksakesi. Iga laps teeb nendest teerajale oma nime esitähe.

Mitu tähte me saime?

Mitmest oksakesest tegid sina oma tähe?

Koos vaatame ja nimetame tähti ning mõistatame, kelle nimetäht see võib olla.

9. Kes veel peale lindude metsas elavad? Häälime neid sõnu.

JÄNES SIIL ORAV SIPELGAS KARU REBANE HUNT PÖDER

10. PEITUSEMÄNG „OTSI ORAVAT“

Sel ajal kui lapsed tähti tegid, peitis õpetaja ära mänguorava.

Nüüd lapsed otsivad ... ja leiavadki.

12. NÄPUMÄNG „VÄLEDAD ORAVAD“

Väledad oravad, metsades elavad,

Sabad neil uhkesti püsti.

Puudel nad ronivad, käbisid otsivad,

Hüppavad risti-rästi, risti-rästi.

(Õpetaja ja lapsed mõtlevad ise liigutused välja.)

13. (Teeraja lõpus kasvab metsas suur kuusk.) Tervist, härra Kuusk? Kuidas sina oled elanud? Kuusk tahab teada, mida lapsed täna metsas õppisid. (Lapsed tuletavad üheskoos meelde metsas õpitut.)

14. Võtame mänguorava kaasa, jätame metsaga hüvasti ja asume koduteele.

LISA. Hiljem võivad lapsed joonistada metsa, voolida oravat vms.